

כאן נהרגו ארבעה שוטרים — וסכנת=התלקחות בגבול הסורי הפכה מעשית

מלחמה, או תגמול מוהק, יכולים לערער את המישטר הקיים בדמשק, להביא להפלתו או להחלשתו. האם זה ישרת את השקט בגבול, או להיפך? האם זה יגביר את בטחון ישראל, או יפגע בו? מי שמאמין, כדבר מובן מאליו, כי מישטר פרואמריקאי בסוריה ישמור על השקט. יכול לתמוך בקו מלחמתי. אך אין שום אסמכתא לכך. הגבול הסורי היה רגיש ומחורמם גם כאשר שלטו בדמשק כוחות פרואמריקאיים. ולהיפך: הגבול המצרי הוא דוגמה לחוסר מתיחות מזה עשר שנים — וזאת למרות שבקהיר שולט מישטר מהפכני, שאינו אהוד על האמריקאים.

★ ★ ★

השאלה הגדולה

הכרירה האמיתית אינה מלחמה או חוסר-מעש, כפי שנדמה לרבים, הסכר-ים כי המעש היחידי הוא, בכל מיקרה, מעש צבאי. האלטרנטיבה האמיתית למלחמה היא פעור לה מדיניות שקטה, באמצעות גורמים שיש להם השפעה בדמשק — כגון בריית-המועצות ו/או צרפת. יתכן שיש מקום להציע הצעות מעשיות שיביטחו את השקט בגבול. למשל: הצבת כוח-חירום של האו"ם בגבול הסורי, דוגמת כוח החירום השומר על השלום בגבול המצרי. לחצים דיפלומטיים שקטים מסוג זה אינם דרמטיים, כמו פעולה צבאית. אין הם מעוררים התלהבות המונית. אך הם יכולים להביא להרגעה — בעוד ש-18 שנות קיום המדינה הוכיחו בעליל כי שום פעולת-תגמול לא הביאה מעולם להרגעה כלשהי. השאלה הגדולה היא אם ממשלת אשכול מסוגלת לעמוד בפני הלחץ הדמוגני של יריביה הפנימיים, התובעים פעולה צבאית בכל מחיר. במצב של משבר כלכלי, כאשר אויבי אשכול מאשימים אותו בחוסר-אונים, גדול הפיתוי ללכת בדרך ההתנגדות הקטנה ביותר, לערוך מביצע צבאי שהרוב הגדול של הציבור יקבל אותו בהתלהבות. אך ספק אם זהו ישרת מטרה חיובית כלשהי של בטחון ישראל — להבדיל מן האינטרסים של גורמים אחרים.

מדלחמה

איך? מתי? נגד מי?

היא מוסיפה לפרסם את הודעותיהם, בצורה הרומזת על תמיכה? יש לכך סיבה, המעידה על התסבוכת העצומה של המצב בסוריה. הסורים שונאים את ישראל יותר מכל עם ערבי אחר. זו הרגשה עממית. מזה שנים טפחה בסוריה האשליה של "מלחמת שיחרור עממית" נגד ישראל, והועזתה על נס גבורת אנשי אל-פתח. אילו היה המישטר הקיים בסוריה חזק מאד, כמו מישטרו של עבד-אל-נאצר במצרים, יתכן שהיה מעז לפעול בגלוי נגד אנשי אל-פתח, ולגנות את מעשיהם. אולם המישטר הנוכחי, שהוא חלש ופגיע, אינו מעז לעשות זאת. הוא חושש כי הדבר יכריע את הכף נגדו, יתן פתחון-פה לאויביו הפנימיים להאשימו בבגידה בעניין הערבי. לכן נמנע המישטר הקיים מלתת תמיכה מפורשת באל-פתח, ודובריו הכריזו לא פעם כי "אינם יודעים" על פעולות אלה. אבל מאידך נמנע המישטר גם מלפעול נגד אנשי הטרור, לכלוא אותם (כמו בירדן), ולגנות את מעשיהם בצורה חד-משמעית. על רקע זה צוה חייבת ליפול כל הכרעה בממשלת ישראל. לא הרגשות צריכים להכריע, אלא שיקולי ההגיון. המטרה אינה גאולת-דם, וגם לא סיפוק רגשות. המטרה צריכה להיות החזרת השלום.

מישטרים ערביים עוינים. איש אינו יכול לדעת מי מפעיל את מי, ולאיוז מטרה. למשל: המפקד הצבאי הקודם של גבול ישראל, שהיה אחראי לסידרה הקודמת של התקריות, נתגלה לאחר מכן כסוכן אמריקאי ירדני, שלקח חלק בנסיון-ההפיכה נגד ממשלת דמשק, ברח לירדן, ועבר לאחר מכן לצד המצרי. איש אינו יכול לדעת לאן נוטים, ואת מי משרתים, המפקדים שבאו במקומו. לא יכול להיות ספק, כי התקריות האחרונות קרו מפני שמישהו מעוניין בחימום הגבול. לא יכול להיות גם ספק, כי בכך מעוניינים גורמים (ערביים וזרים) המבקשים להפיל את המישטר הנוכחי בסוריה. כל התקפה על סוריה תשרת גורמים אלה. מדוע אין גינוי?

★ ★ ★

כאן מתעוררת שאלה הגיונית, המודקרת לעין. אם ממשלת דמשק אינה מעוניינת בחימום הגבול, מדוע אינה מונעת את התקריות? אם היא סבורה כי אנשי אל-פתח, או חלק מהם, משרתים אינטרסים אמריקאיים ופועלים כפרובוקטורים למען אינטרסים עוינים — מדוע אין היא מחללת את אל-פתח? מדוע אין היא מגנה אותם בגלוי ובפומבי? מדוע

פחות בחימום הגבול הסורי-ישראלי מאשר ממשלת דמשק. יש לכך שורה ארוכה של סיבות. בין השאר: ממשלת דמשק מרעישה עולמות ביטענה שהאמריקאים זוממים להפעיל נגדה את ישראל ואת ירדן, כדי להפיל את המישטר המהפכני בסוריה. במצב כזה, היתה זאת איחלת מוחלטת לספק תירוץ להתקפה ישראלית. הצבא הסורי, המדולדל והחלוש אחרי שורה ארוכה של סיהורים, אינו מסוגל לנהל מלחמה. יתר על כן, הוא הבסיס הממשי היחידי למישטר הקיים בדמשק, ומישטר זה אינו יכול להרשות לעצמו להפעיל את הצבא כלפי חוץ. במאמץ של פיוס, אף החזירו הסורים את שארית השבויים שהיו בידיהם, ופתחו משיחות על הסדר בעיית עיבוד שתי-מריבה לאורך הגבול. ידוע כי שתי היועצות העיקריות של ממשלת דמשק — מוסקבה וקהיר — מתנגדות בהחלט להתסבכות מלחמתית עם ישראל. אם כן, איך יכלו התקריות האחרונות לקרות? ההסבר הסביר הוא כי ממשלת סוריה אינה שולטת במצב. בכוחות המוויינים שורצים סוכני המעצמות הזרות, וגם סוכני